duurzaam erfgoed routekaart

RIGHT MARKTONDERZOEK

Right Marktonderzoek en Advies B.V.

Telefoon : 038-4212185
Projectleider : de heer G. Hamstra
Projectnummer : 3370-44
Opdrachtgever : Routekaart Verduurzaming Monumenten
Contactpersoon : de heer S. Slagter
Datum : 26 januari 2022
Status : definitief

Rapportage
monitor verduurzaming monumenten 2021

Namens de Routekaart Verduurzaming Monumenten presenteren wij hierbij het rapport van de monitor verduurzaming monumenten dat wij in 2021 voor u met enthousiasme hebben uitgevoerd.

Hartelijke groeten,

Geert Hamstra

Geert Hamstra | ghamstra@rightmarktonderzoek.nl
Bedrijfsmanager Right Marktonderzoek

Right Marktonderzoek en Advies B.V.
Emmawijk 55
8011CN Zwolle
T: 038-4212185
www.rightmarktonderzoek.nl

Copyright Right Marktonderzoek 2022

al 30 jaar Right Marktonderzoek

Lid van: MOA CENTER FOR MARKETING INSIGHTS - RESEARCH - ANALYTICS

Inhoudsopgave

1.	**Onderzoeksopzet**		**3**
2.	**Samenvatting**		**6**
3.	**Resultaat**		**9**
3.1	Duurzaamheid huidige situatie		10
	3.1.1	ongemakken	11
	3.1.2	oorzaken	12
	3.1.3	interesse verduurzamen	13
	3.1.4	minder energie verbruiken	13
	3.1.5	historische energiebesparende voorzieningen	15
	3.1.6	duurzaamheidsmaatregelen	16
	3.1.7	redenen om te verduurzamen	18
	3.1.8	bijdrage wooncomfort	19
	3.1.9	monumentale waarden	20
	3.1.10	aanpassen historische onderdelen	21
	3.1.11	gas- en elektriciteitsverbruik	22
	3.1.12	advies en inzicht vooraf	23
	3.1.13	kosten	24
3.2	Duurzaamheid toekomst		26
	3.2.1	duurzaamheidsmaatregelen	27
	3.2.2	invloed eerder genomen maatregelen	28
	3.2.3	redenen duurzaamheidsmaatregelen	29
	3.2.4	kosten	30
	3.2.5	invloed energietarieven	32
3.3	Informatievoorziening		33
	3.3.1	beschikbare informatie	34
	3.3.2	financieringsmogelijkheden	35
	3.3.3	bekendheid	36
4.	**Achtergrondkenmerken**		**38**

1.

Onderzoeksopzet

Onderzoeksopzet (I)

Aanleiding

Begin 2019 is het vierjarige programma *Erfgoed en Duurzaamheid* van start gegaan om de klimaatdoelstellingen te ondersteunen en samen met monumenteigenaren, overheden en monumentorganisaties duurzame ambities te realiseren. In het programma wordt door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) het innovatieve vermogen van de monumentensector gestimuleerd, onder andere door meer kennis en innovaties op dit gebied specifiek gericht op monumenten te ontwikkelen. Daarnaast wordt ingezet op betere ondersteuning en advies voor lokale overheden en samenwerking.

Een van de initiatieven van de gezamenlijke erfgoedpartijen (o.a. RCE, Nederland Monumentenland, Nationaal Restauratiefonds, Provincies, erfgoedloketten, gemeenten en duurzaamheidsadviseurs) is het opzetten van een 'monitor verduurzaming monumenten', waaronder een enquête onder monumenteigenaren. In 2019 is in samenwerking met de RCE en het Restauratiefonds een pilottraject uitgevoerd, waarbij er een instrument is ontwikkeld om de verduurzaming van monumenten te monitoren. Naar aanleiding van de pilot is de gebruikte vragenlijst geëvalueerd en geoptimaliseerd en is het onderzoek in 2020 en 2021 herhaald. In dit rapport worden de resultaten weergegeven van de monitor die wij in 2021 hebben uitgevoerd.

Doelgroep

De doelgroep van het onderzoek wordt gevormd door Nederlandse monumenteigenaren.

Methode

De monitor is online uitgevoerd. Medewerkers van betrokken partijen bij de monitor hebben monumenteigenaren gevraagd om aan de monitor verduurzaming monumenten deel te nemen. Daarnaast zijn monumenteigenaren via diverse online platforms opgeroepen om aan de monitor deel te nemen.

Vragenlijst

De vragenlijst is voor een eerdere meting door Right Marktonderzoek ontwikkeld op basis van de input van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en het Restauratiefonds.

Onderzoeksopzet (II)

Onderzoeksperiode

Het onderzoek is uitgevoerd in de maanden juli tot en met december 2021.

Steekproef

In totaal hebben 500 monumenteigenaren in 2021 aan de monitor deelgenomen. Voor een meer gedetailleerde beschrijving van de doelgroep wordt verwezen naar hoofdstuk 4 van dit rapport.

Wat voor type monument bezit u?	n	%
woonhuis	265	53%
boerderij	153	31%
anders	82	16%
totaal	**500**	**100%**

Wat voor een soort monument betreft het?	n	%
rijksmonument	398	80%
gemeentelijk monument	65	13%
anders	37	7%
totaal	**500**	**100%**

Is het monument in de afgelopen vijf jaar gerestaureerd of heeft er groot onderhoud plaatsgevonden?	n	%
ja	209	42%
nee	288	58%
weet ik niet	3	1%
totaal	**500**	**100%**

Betrouwbaarheid

Bij een totale steekproef van 500 ingevulde vragenlijsten en uitgaande van een betrouwbaarheid van 95%, geldt een maximale onnauwkeurigheidsmarge van 4,4%.

Rapportage

In de rapportage is een uitgebreide weergave van de onderzoeksresultaten te zien. In deze rapportage zijn de resultaten van het kwantitatief onderzoek op totaalniveau weergegeven en is daar waar interessant of opvallend een vergelijking gemaakt met de monitor die wij in 2020 hebben uitgevoerd.

2.

Samenvatting

Samenvatting (I)

Verduurzaming monument

- De tevredenheid over het wooncomfort van het monument is t.o.v. de meting in 2020 iets gedaald; 69% van de monumenteigenaren ervaart voldoende wooncomfort in het monument waarin zij wonen (dit was 75%). Het wooncomfort wordt gemiddeld beoordeeld met een rapportcijfer 6,8; dit was in 2020 een 7,0.
- 69% van de monumenteigenaren ervaart ongemakken (dit was 66%). Dit zijn wederom met name ongemakken die met kou in de woning te maken hebben. De ongemakken worden volgens de monumenteigenaren vooral veroorzaakt door enkel glas, tochtkieren en onvoldoende isolatie.
- De interesse om het monument (verder) te verduurzamen is groter geworden; 89% (was 81%) van de monumenteigenaren is (heel erg) geïnteresseerd in het verduurzamen van het monument.
- Het percentage monumenteigenaren dat duurzaamheidsmaatregelen heeft genomen (90%) is vergelijkbaar met 2020, toen 93% dit noemde. Meest genoemde maatregelen zijn het plaatsen van een HR(e)-ketel en het aanbrengen van energiezuinige verlichting (beide 81%).
- Naast het treffen van maatregelen om het energieverbruik te verlagen, zegt 95% (was 93%) het gedrag aangepast te hebben om zo het energieverbruik te verlagen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het uitzetten van de verlichting (81%) of het lager zetten van de verwarming in kamers die niet worden gebruikt (79%).

Motivatie verduurzaming

- Het verlagen van de energierekening is wederom de belangrijkste reden om duurzaamheidsmaatregelen toe te passen (nu 89%, dat was 86%).

Effect verduurzaming

- Van de monumenteigenaren heeft 54% (was 56%) aangegeven dat de monumentale waarde na het aanbrengen van duurzaamheidsmaatregelen niet of nauwelijks is veranderd.
- Zoals ook bij de vorige meting is geconstateerd, hebben de genomen maatregelen niet altijd het verwachte effect op het gas- of elektriciteitsverbruik: 44% (was 40%) heeft aangegeven dat de genomen duurzaamheidsmaatregelen geen of nauwelijks effect hebben gehad op het gasverbruik en 43% (was 39%) heeft aangegeven dat er geen of nauwelijks effect is geweest op het elektriciteitsverbruik.

Samenvatting (II)

Inwinnen advies

- Van de monumenteigenaren die in of aan hun monument duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen, heeft 65% (was 62%) hierover vooraf geen advies ingewonnen.
- Net als in 2020 heeft 70% van de monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen, aangegeven van te voren geen goed inzicht te hebben gehad in de besparingsprognose dat hiermee bereikt kon worden.

Toekomstplannen

- De bereidheid om duurzaamheidsmaatregelen te treffen neemt verder toe: 80% verwacht de komende drie jaar meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen (dat was 73%). Hierbij denkt men met name aan het verhogen van de isolatiewaarde van ramen, het aanbrengen van zonnepanelen en kierdichting.
- De meest genoemde reden om de komende drie jaar duurzaamheidsmaatregelen te nemen is wederom het verlagen van de energierekening.

Financiering

- De toekomstige duurzaamheidsmaatregelen worden het meest gefinancierd met behulp van eigen geld (70%, was 61%).
- Het aantal monumenteigenaren dat nog niet weet hoe de duurzaamheidsmaatregelen gaan worden gefinancierd, is gedaald van 35% naar 28%.

Informatiebehoefte- en voorziening

- Het lijkt erop dat de informatiebehoefte van monumenteigenaren over het verduurzamen van het monument toeneemt.
- Van de monumenteigenaren heeft 22% (was 27%) aangegeven voldoende informatie over verduurzaming te kunnen vinden om een bewuste keuze te kunnen maken.
- Ruim de helft (55%, was 51%) geeft aan dat het lastig is om de juiste informatie te vinden en nog eens 35% geeft aan het lastig te vinden om de betrouwbaarheid van de informatie in te schatten.

3.

Resultaat

Als u het wooncomfort van uw monument op een schaal van 1 tot 10 zou moeten uitdrukken, welk cijfer zou u dan geven?

een 1 betekent zeer weinig wooncomfort en een 10 betekent zeer veel wooncomfort | basis: alle respondenten n=500

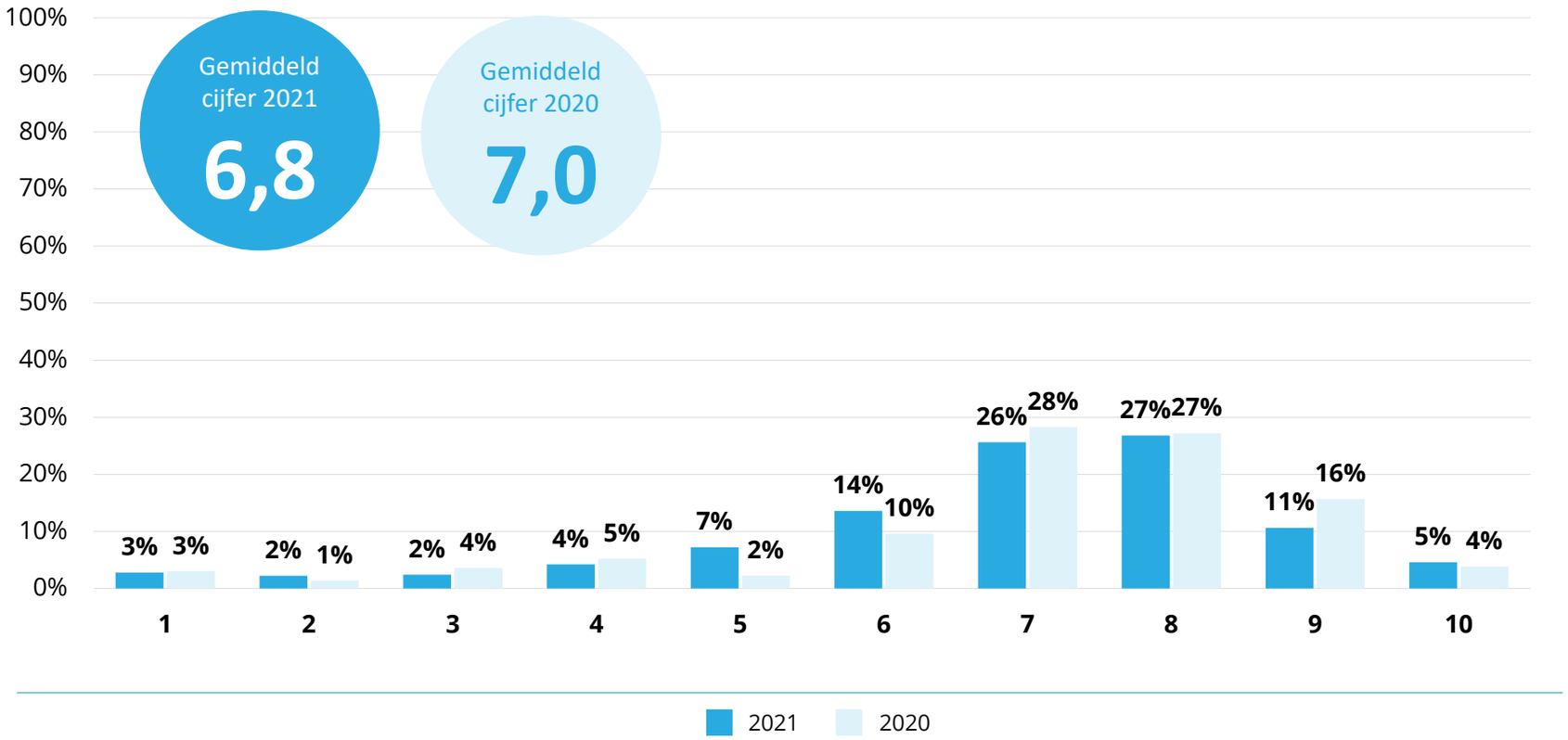

- Het gemiddelde cijfer voor het ervaren wooncomfort is een 6,8; dit was bij de vorige meting een 7,0.
- 69% van de monumenteigenaren geeft een 7 of hoger (dit was 75%).
- Er is door 77% van de monumenteigenaren gereageerd op de vraag of er zaken zijn die het wooncomfort negatief beïnvloeden. Hierbij is wederom ‘enkel glas’ het meest genoemd. Daarnaast hebben ook tocht, onvoldoende isolatie en vocht een negatieve invloed op het wooncomfort.

Heeft u in uw monument last van onderstaande ongemakken?

meerdere antwoorden mogelijk | basis: alle respondenten n=500

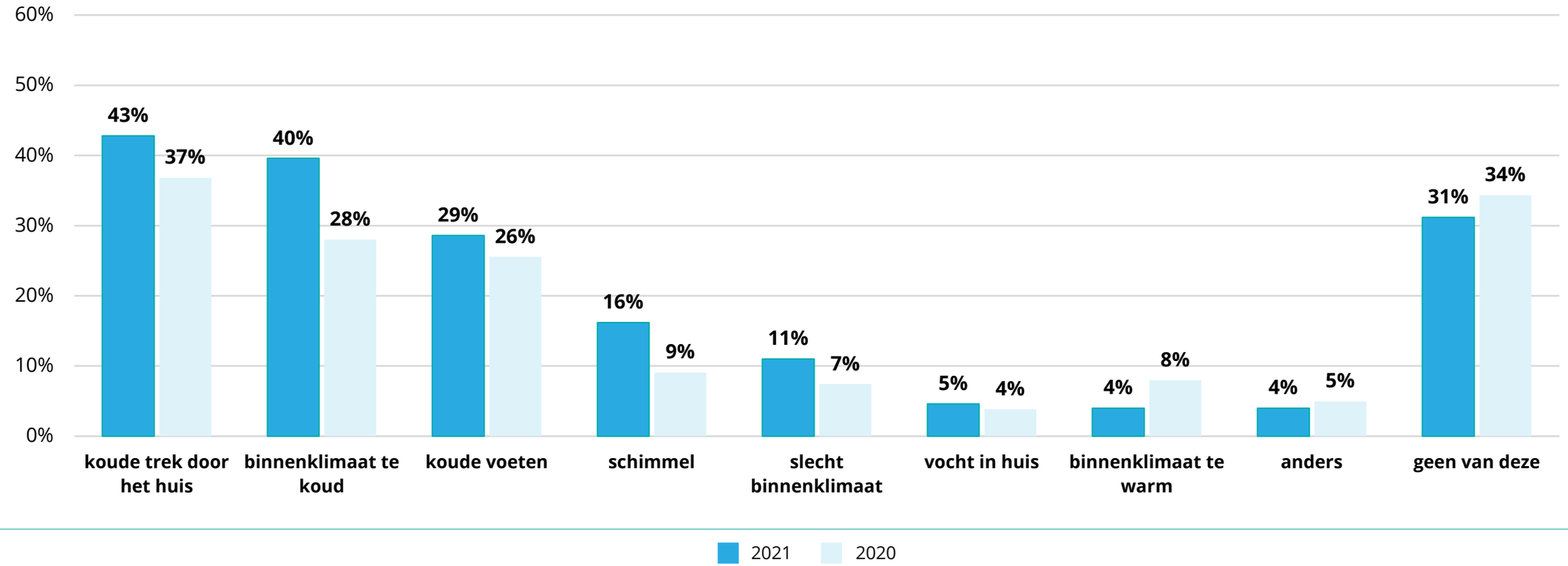

- Men ervaart vergelijkbaar met 2020 het meeste ongemak door kou (koude trek, koud binnenklimaat en koude voeten). Deze ongemakken zijn vaker genoemd dan in 2020. Mogelijk wordt deze stijging veroorzaakt doordat het onderzoek meer dan in 2020 is ingevuld in de maanden november en december als deze problemen meer spelen.
- Bijna een derde (31%) heeft momenteel geen last van ongemakken.

Wat zijn volgens u mogelijke oorzaken voor deze ongemakken?

meerdere antwoorden mogelijk | basis: alle respondenten die last hebben van ongemakken n=344

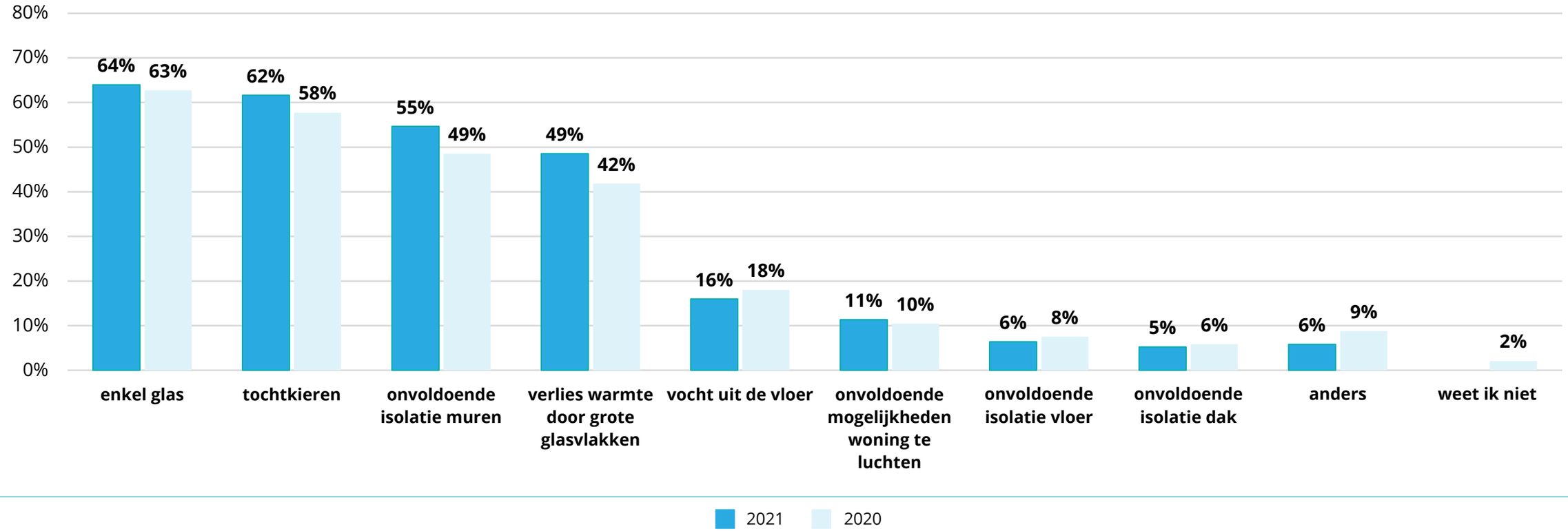

- De twee grootste oorzaken van de ongemakken die men ervaart, zijn wederom enkel glas en tochtkieren.
- Onvoldoende isolatie en verlies van warmte door grote glasvlakken zijn door circa de helft van de monumenteigenaren genoemd.

In welke mate bent u geïnteresseerd in het verduurzamen van uw monument?
basis: alle respondenten n=500

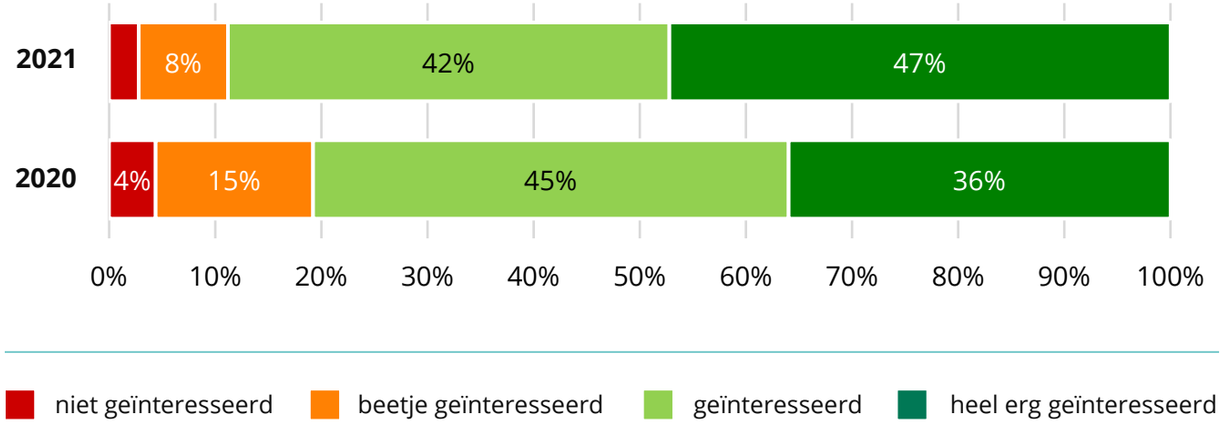

Weet u welke duurzaamheidsmaatregelen mogelijk zijn in uw monument?
basis: alle respondenten n=500

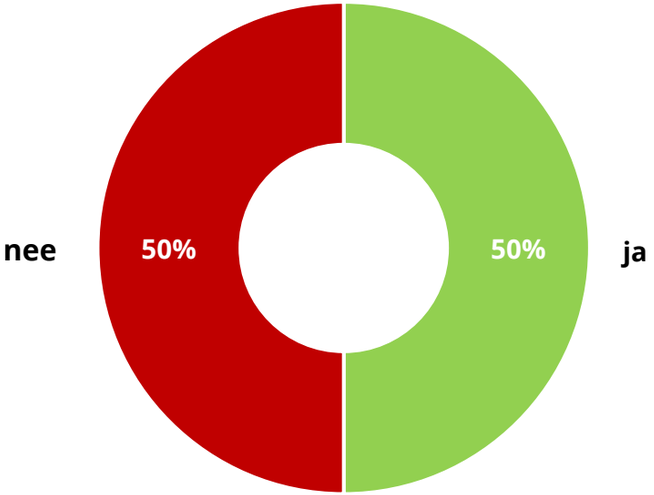

- De interesse in het verduurzamen van het monument is verder toegenomen. Van de monumenteigenaren is 89% (heel erg) geïnteresseerd in het verduurzamen van hun monument (2020: 81%).
- Een klein deel van de monumenteigenaren is niet geïnteresseerd (3%) in het verduurzamen van hun monument, veelal omdat ze het monument reeds hebben verduurzaamd.
- Vergelijkbaar met 2020 is er nog veel onbekendheid over duurzaamheidsmaatregelen die mogelijk zijn. Exact de helft van de monumenteigenaren weet niet welke duurzaamheidsmaatregelen mogelijk zijn in hun monument (2020: 49%).

Wat doet u nu al in uw monument om minder energie te verbruiken?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

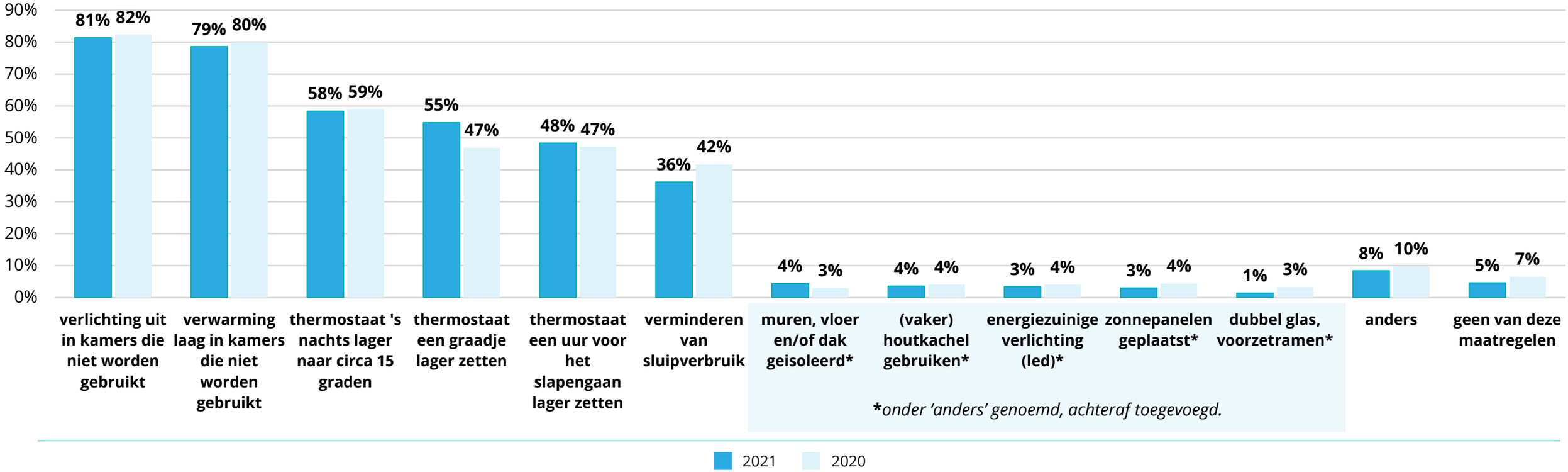

- 95% van de monumenteigenaren onderneemt nu al maatregelen om minder energie te verbruiken (was 93%).
- De maatregelen die het meest worden genomen zijn: het uitzetten van de verlichting (81%) en het lager zetten van de verwarming (79%) in kamers die niet worden gebruikt.

Zijn er reeds in het pand aanwezige historische energiebesparende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld luiken, zonwering, dubbele deuren en ramen?

basis: alle respondenten n=500

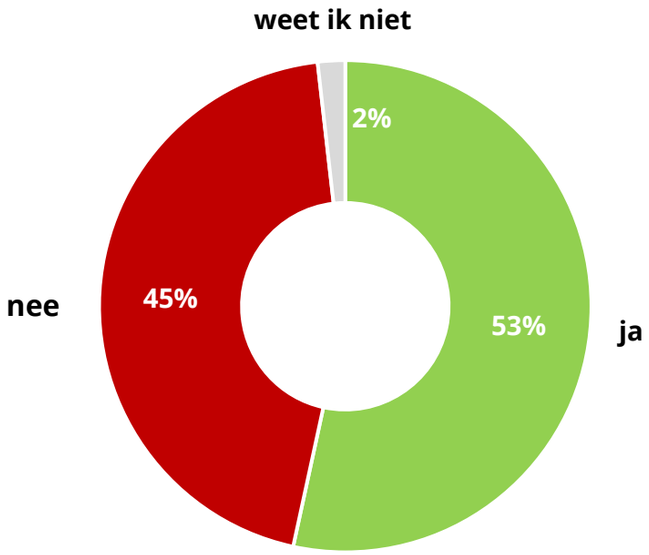

- Van de monumenteigenaren geeft 53% (was 48%) aan dat er historische energiebesparende voorzieningen aanwezig zijn.
- Vergelijkbaar met 2020 worden hier met name luiken en voorzetramen genoemd.

Welke van de volgende duurzaamheidsmaatregelen heeft u genomen in uw monument?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

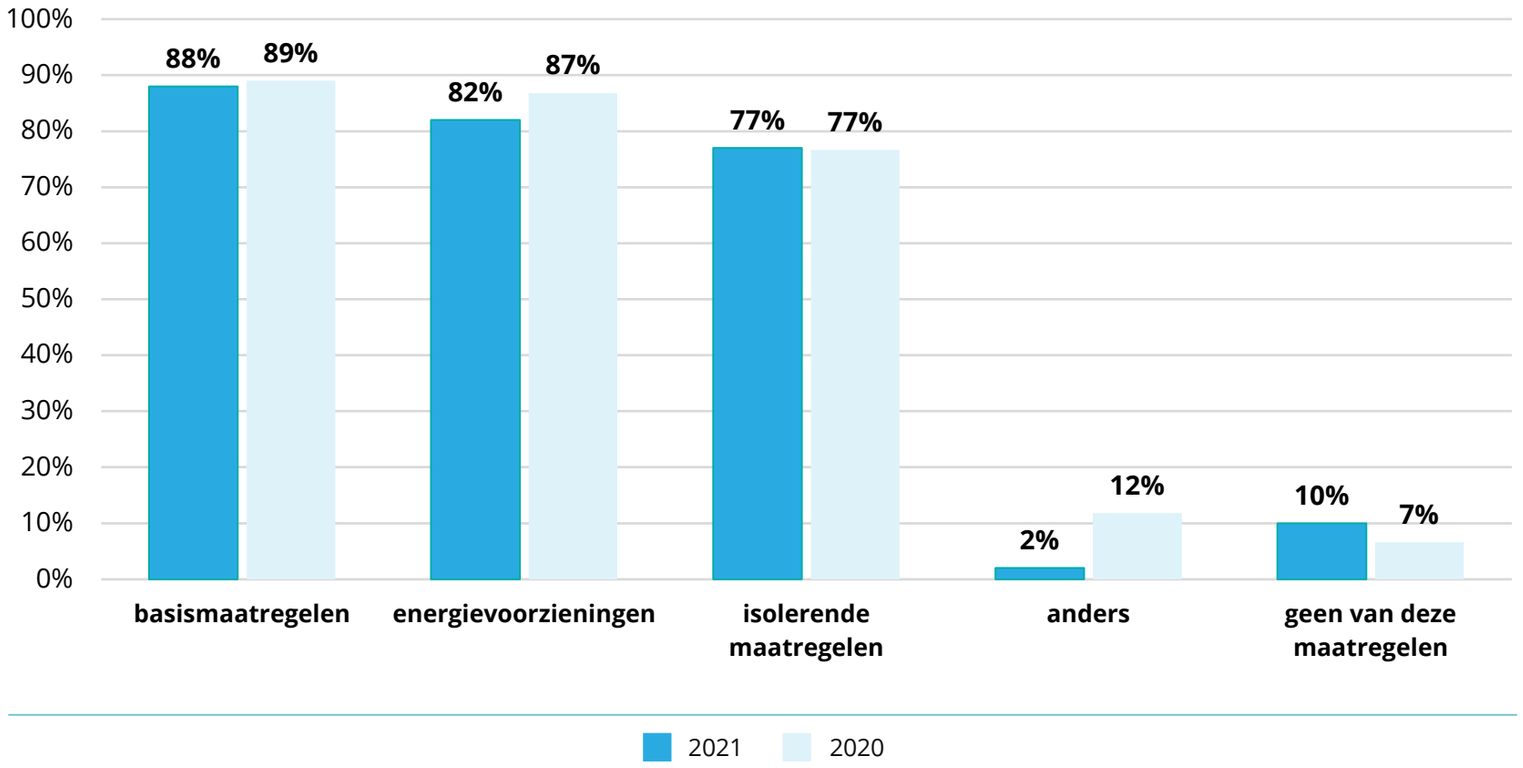

Er is aan de respondenten gevraagd welke duurzaamheidsmaatregel(en) zij al hebben genomen in hun monument. Deze maatregelen zijn ingedeeld in drie categorieën, namelijk 'basismaatregelen' (bijv. energiezuinige verlichting / apparaten, slimme thermostaat, radiatorfolie) , 'isolerende maatregelen' (bijv. isolatie dak, vloer, gevels) en 'energievoorzieningen' (bijv. HR(e)-ketel, zonnepanel, warmtepomp). De uitsplitsing van deze categorieën naar losse maatregelen staat op de volgende pagina.

- Van de monumenteigenaren heeft 90% (was 93%) duurzaamheidsmaatregelen genomen.
- 88% van de monumenteigenaren nam basismaatregelen, 82% heeft energievoorzieningen aangelegd en 77% koos voor het nemen van isolerende maatregelen.

Welke van de volgende duurzaamheidsmaatregelen heeft u genomen in uw monument?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

basismaatregelen	2021	2020
energiezuinige verlichting	81%	73%
kierdichting	62%	58%
thermostatische radiatorknoppen	54%	51%
leidingisolatie	50%	45%
slimme thermostaat	46%	39%
energiezuinige apparaten	44%	45%
dikke isolerende gordijnen of raamluiken	34%	30%
radiatorfolie	29%	20%
schoorsteenballon / klep	16%	14%

energievoorzieningen	2021	2020
Hr(e)-ketel (gas)	81%	76%
zonnepanelen	24%	19%
hout gestookte installatie	18%	13%
warmtepomp	6%	5%
zonneboiler	3%	4%
hybride warmtepomp	2%	1%
brandstofcel	0%	0%

isolerende maatregelen	2021	2020
isolatie dak	54%	56%
verhogen isolatiewaarde ramen	37%	33%
isolatie vloer	37%	33%
isolatie gevels	34%	32%
voorzetramen	32%	29%

Wat zijn voor u de belangrijkste reden(en) om duurzaamheidsmaatregel(en) aan uw monument te laten aanbrengen?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452

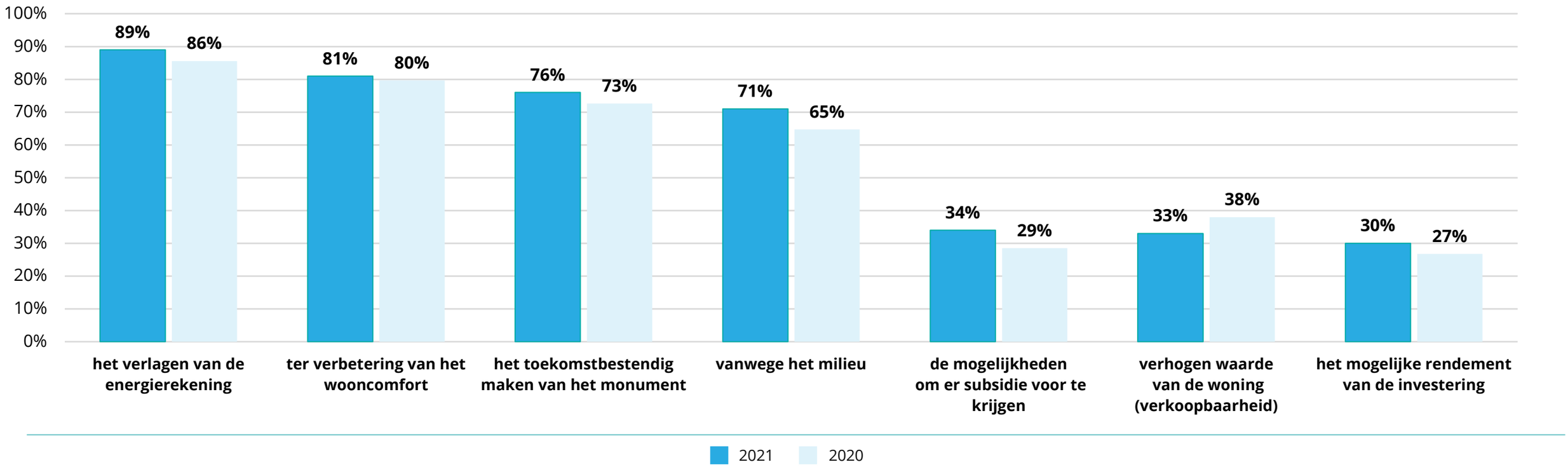

- De belangrijkste reden voor monumenteigenaren om duurzaamheidsmaatregelen te laten aanbrengen, is net als bij de vorige meting het verlagen van de energierekening.
- Ook het verbeteren van het wooncomfort, het toekomstbestendig maken van het monument en het milieu zijn wederom belangrijke redenen.
- Het verhogen van de waarde van de woning is minder vaak genoemd (33%, was 38%).

Hoe tevreden bent u over de bijdrage van deze maatregel(en) aan een verbeterd wooncomfort?

vijfpuntenschaal (1 = zeer ontevreden / 5 = zeer tevreden), basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452

basismaatregelen	2021	2020
energiezuinige verlichting	4,1	4,2
slimme thermostaat	4,1	4,1
energiezuinige apparaten	4,1	4,1
thermostatische radiatorknoppen	3,9	3,9
schoorsteenballon / klep	3,8	3,6
dikke isolerende gordijnen of raamluiken	3,8	3,7
leidingisolatie	3,7	3,8
kierdichting	3,7	3,6
radiatorfolie	3,6	3,7

isolerende maatregelen	2021	2020
isolatie dak	4,1	4,2
verhogen isolatiewaarde ramen	4,1	4,1
isolatie vloer	4,0	4,2
isolatie gevels	4,0	4,2
voorzetramen	4,0	3,9

energievoorzieningen	2021	2020
zonneboiler	4,7	4,5
zonnepanelen	4,6	4,7
hybride warmtepomp	4,6	4,6
hout gestookte installatie	4,3	4,4
warmtepomp	4,2	4,5
Hr(e)-ketel (gas)	4,1	4,0
brandstofcel	-	-

- Wanneer er gekeken wordt naar de tevredenheid over het effect van de genomen maatregelen op het wooncomfort, dan lijken energiemaatregelen hieraan over het algemeen de grootste bijdrage te leveren.

Op een schaal van 1 tot 10, in welke mate zijn de monumentale waarden veranderd na het aanbrengen van de duurzaamheidsmaatregelen?

een 1 betekent dat er vrijwel niets veranderd is en een 10 dat er veel veranderd is, basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452

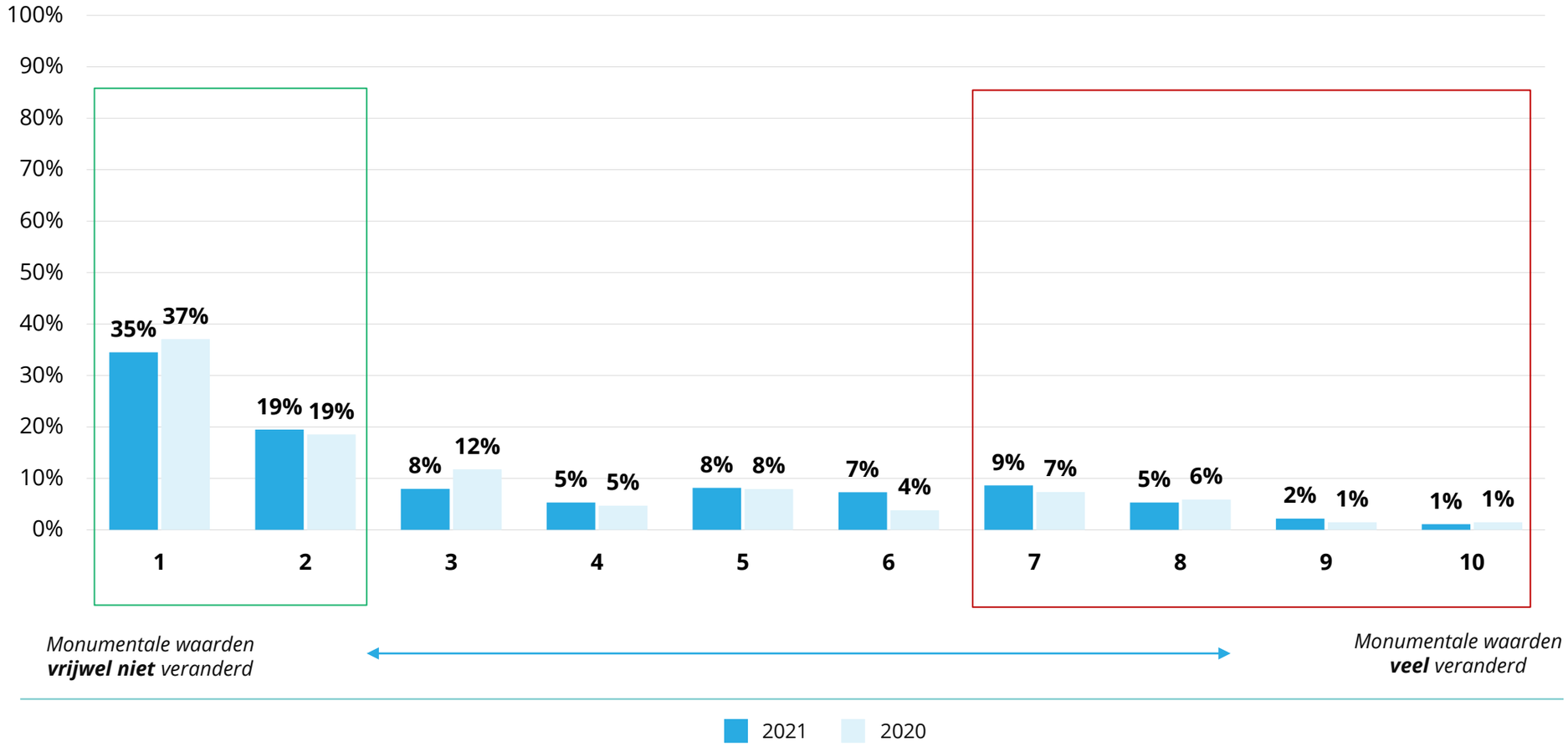

- Het merendeel (zie groen kader: 54%) heeft aangegeven dat de monumentale waarde nauwelijks is veranderd na het aanbrengen van de duurzaamheids-maatregelen (was 56%).
- 17% (zie rode kader) van de monumenteigenaren geeft een 7 of hoger, wat betekent dat de duurzaamheidsmaatregelen bij deze groep duidelijk wel invloed hebben gehad op de monumentale waarden (was 15%).

Welke historische onderdelen zijn er aangepast bij het verduurzamen van uw monument?
meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen
n=452

	2021	2020
ramen	38%	42%
wanden	23%	23%
vloeren	22%	26%
dakconstructie	20%	25%
plafonds	14%	13%
deuren	8%	10%
schoorsteen	8%	10%
anders	1%	3%
geen	44%	37%

Zijn er historische onderdelen afgedekt maar behouden gebleven?
meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die historische onderdelen hebben aangepast
n=251

	2021	2020
dakconstructie	24%	23%
wanden	16%	22%
ramen	14%	12%
plafonds	10%	12%
vloeren	8%	12%
schoorsteen	8%	8%
deuren	4%	7%
anders	2%	2%
geen	59%	58%

Zijn er historische onderdelen verdwenen?
meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen
n=452

	2021	2020
ramen	5%	4%
vloeren	4%	6%
schoorsteen	4%	4%
deuren	4%	2%
plafonds	3%	2%
dakconstructie	2%	2%
wanden	2%	3%
anders	2%	1%
geen	84%	84%

Hebben alle genomen duurzaamheidsmaatregelen invloed gehad op uw gasverbruik / elektriciteitsverbruik?

basis: *monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452*

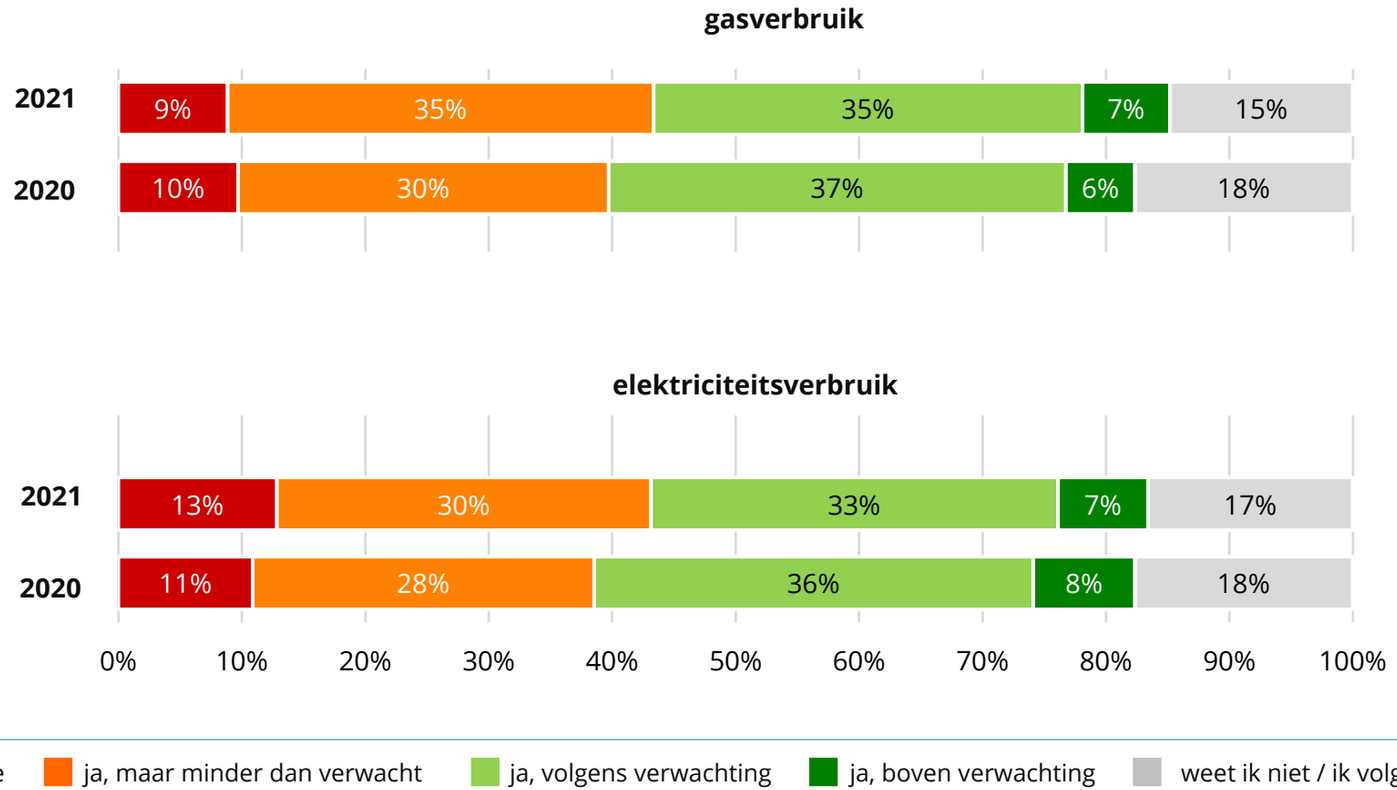

- De genomen duurzaamheidsmaatregelen hebben niet altijd het gewenste effect. Van de monumenteigenaren heeft 44% aangegeven dat de genomen duurzaamheidsmaatregel(en) niet of minder dan verwacht van invloed was op het gasverbruik (was 40%).
- In 43% van de gevallen hadden de genomen duurzaamheidsmaatregelen geen effect of was het minder dan verwacht (dit was in 2020 bij 39% het geval).

Heeft u advies ingewonnen bij een adviseur voor het nemen van de duurzaamheidsmaatregel(en)?

basis: *monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452*

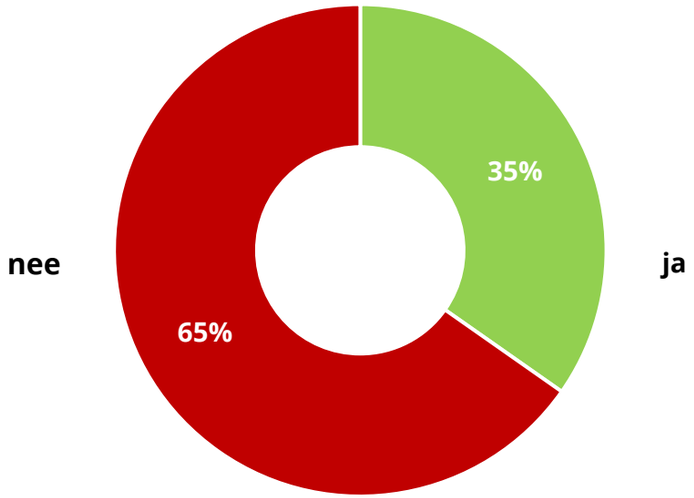

- 35% van de monumenteigenaren die geïnvesteerd hebben in duurzaamheidsmaatregelen, heeft voorafgaand hieraan advies ingewonnen bij een adviseur (was 38%).

Had u van te voren goed inzicht in de besparingsprognose bij het nemen van de duurzaamheidsmaatregel(en)?

basis: *monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452*

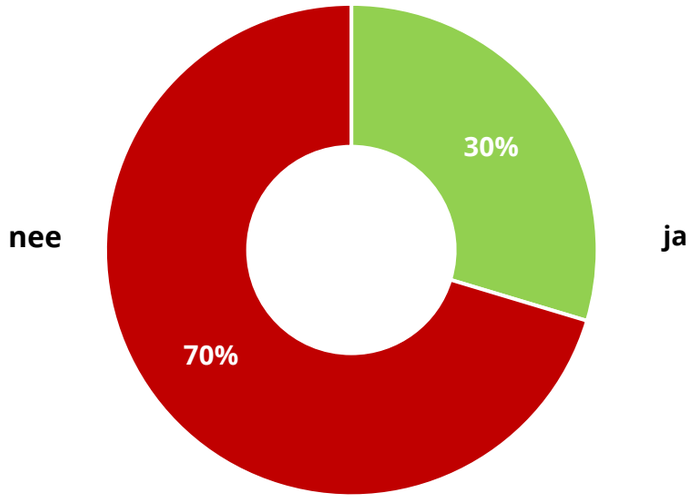

- Exact gelijk aan 2020 heeft 30% van de monumenteigenaren aangegeven van te voren goed inzicht te hebben gehad in de besparingsprognose bij het nemen van de duurzaamheidsmaatregel(en).

Wat waren de kosten van de duurzaamheidsmaatregel(en)?

basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452

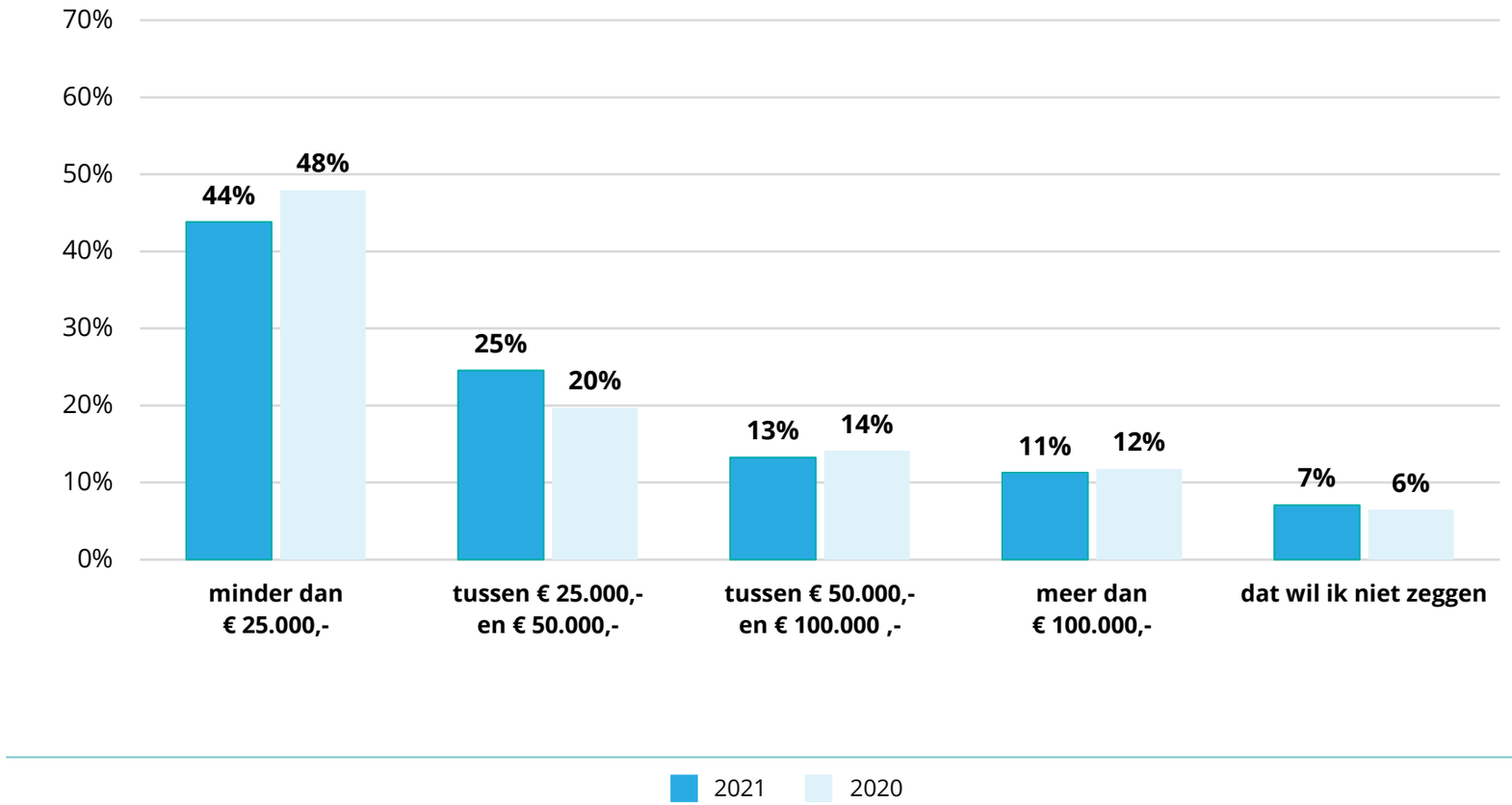

- Bij 44% van de monumenteigenaren waren de kosten van de duurzaamheidsmaatregelen minder dan € 25.000,- (was 48%).
- De groep die tussen de € 25.000,- en € 50.000,- heeft geïnvesteerd is gestegen (25%, was 20%).

Hoe heeft u deze duurzaamheidsmaatregel(en) gefinancierd?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die duurzaamheidsmaatregelen hebben laten aanbrengen n=452

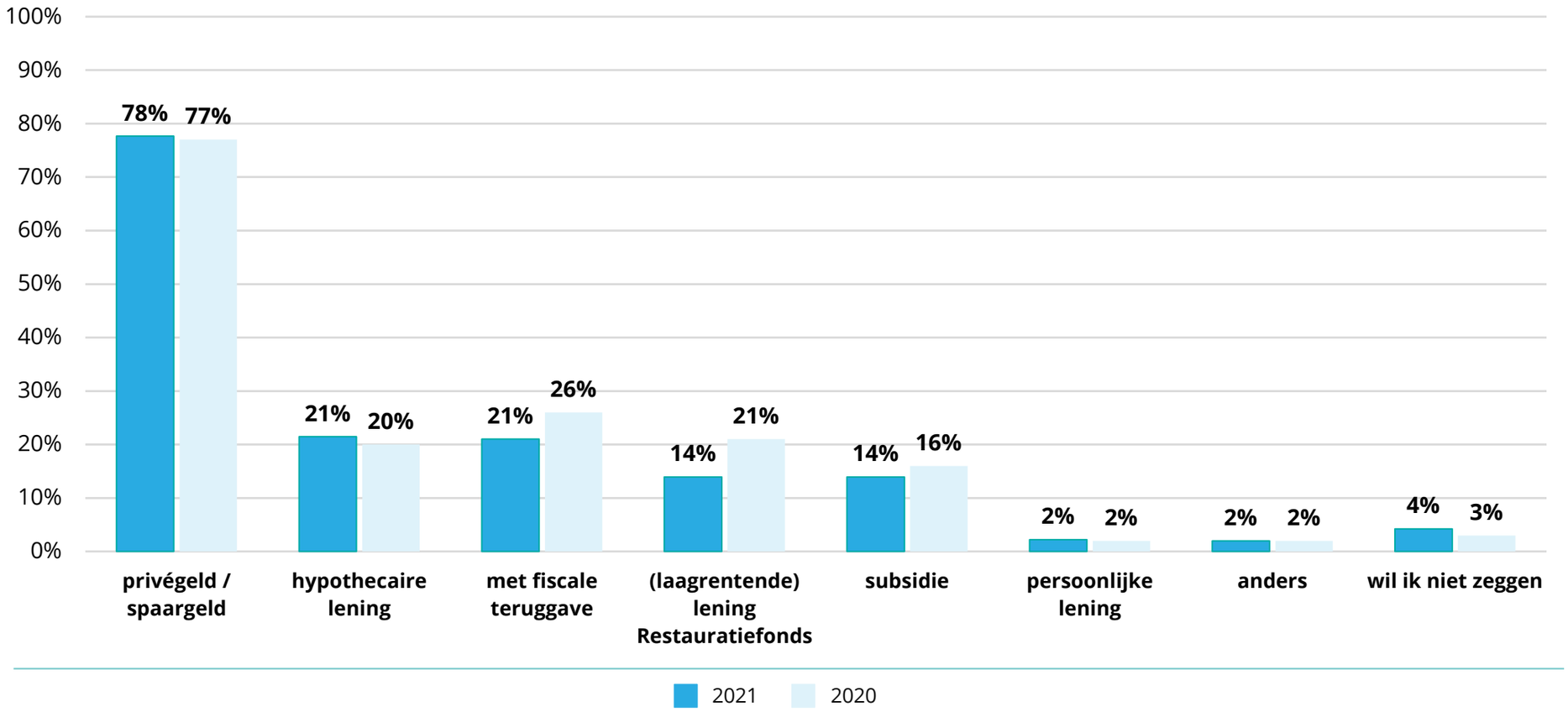

- Een duurzaamheidsmaatregel wordt wederom het meest (78%) gefinancierd met privégeld/ spaargeld (was 77%).
- De (laagrentende) lening Restauratiefonds is minder vaak genoemd dan bij de vorige meting: van 21% naar 14%.

Overweegt u binnen de komende drie jaar één van de volgende duurzaamheidsmaatregelen te nemen?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

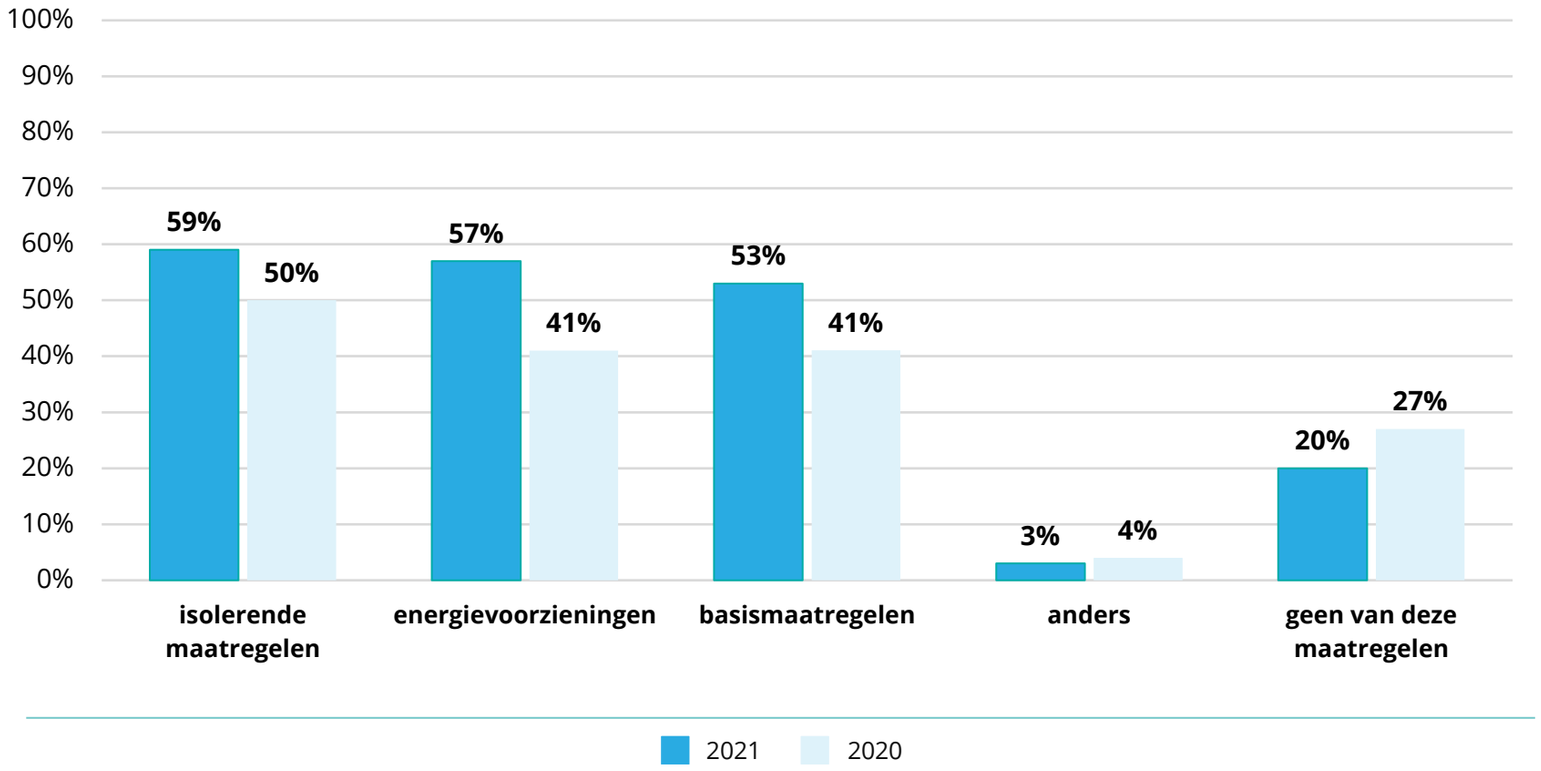

Er is aan de respondenten gevraagd of zij overwegen de komende drie jaar duurzaamheidsmaatregelen te nemen. Ook deze maatregelen zijn ingedeeld in drie categorieën.

- De bereidheid om in duurzaamheidsmaatregelen te investeren is ook richting de toekomst groot, 80% van de monumenteigenaren overweegt om in de toekomst duurzaamheidsmaatregelen te nemen (was 73%).
- In alle categorieën is het percentage monumenteigenaren dat iets overweegt gestegen.
- Het percentage monumenteigenaren dat geen van de maatregelen overweegt is in 2021 gedaald. De twee meest genoemde redenen om binnen de komende drie jaar geen duurzaamheidsmaatregelen te nemen zijn tevredenheid over de wijze waarop het monument al verduurzaamd is en twijfel over welke maatregelen het meest effectief zijn.

Overweegt u binnen de komende drie jaar één van de volgende duurzaamheidsmaatregelen te nemen?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

isolerende maatregelen	2021	2020
verhogen isolatiewaarde ramen	34%	25%
isolatie dak	24%	17%
isolatie gevels	21%	12%
voorzetramen	21%	18%
isolatie vloer	21%	17%

energievoorzieningen	2021	2020
zonnepanelen	33%	26%
hybride warmtepomp	19%	9%
warmtepomp	18%	11%
Hr(e)-ketel (gas)	11%	7%
zonneboiler	8%	9%
hout gestookte installatie	5%	2%
brandstofcel	3%	2%

basismaatregelen	2021	2020
kierdichting	27%	22%
energiezuinige apparaten	18%	12%
dikke isolerende gordijnen of raamluiken	16%	10%
radiatorfolie	14%	12%
energiezuinige verlichting	14%	11%
slimme thermostaat	13%	6%
leidingisolatie	10%	7%
thermostatische radiatorknoppen	8%	7%
schoorsteenballon / klep	7%	3%

Heeft het eerder (succesvol) uitvoeren van duurzaamheidsmaatregelen ervoor gezorgd dat u de komende drie jaar opnieuw duurzaamheidsmaatregelen gaat uitvoeren?

basis: alle respondenten die al eerder duurzaamheidsmaatregelen hebben doorgevoerd en dit ook in de komende drie jaar van plan zijn te gaan doen n=364

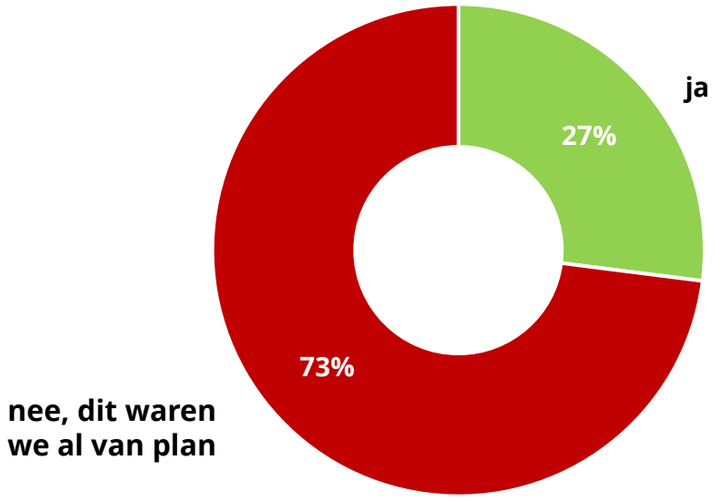

- Het eerder (succesvol) uit laten voeren van duurzaamheidsmaatregelen speelt slechts bij 27% (was 28%) een rol bij de keuze om dit ook in de toekomst weer te doen.
- Bijna driekwart van de monumenteigenaren (73%) heeft aangegeven dat men al van plan was om duurzaamheidsmaatregelen door te voeren.

Wat zijn voor u de belangrijkste reden(en) om in de toekomst deze duurzaamheidsmaatregel(en) aan uw monument te laten aanbrengen?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die in de toekomst duurzaamheidsmaatregelen laten aanbrengen n=400

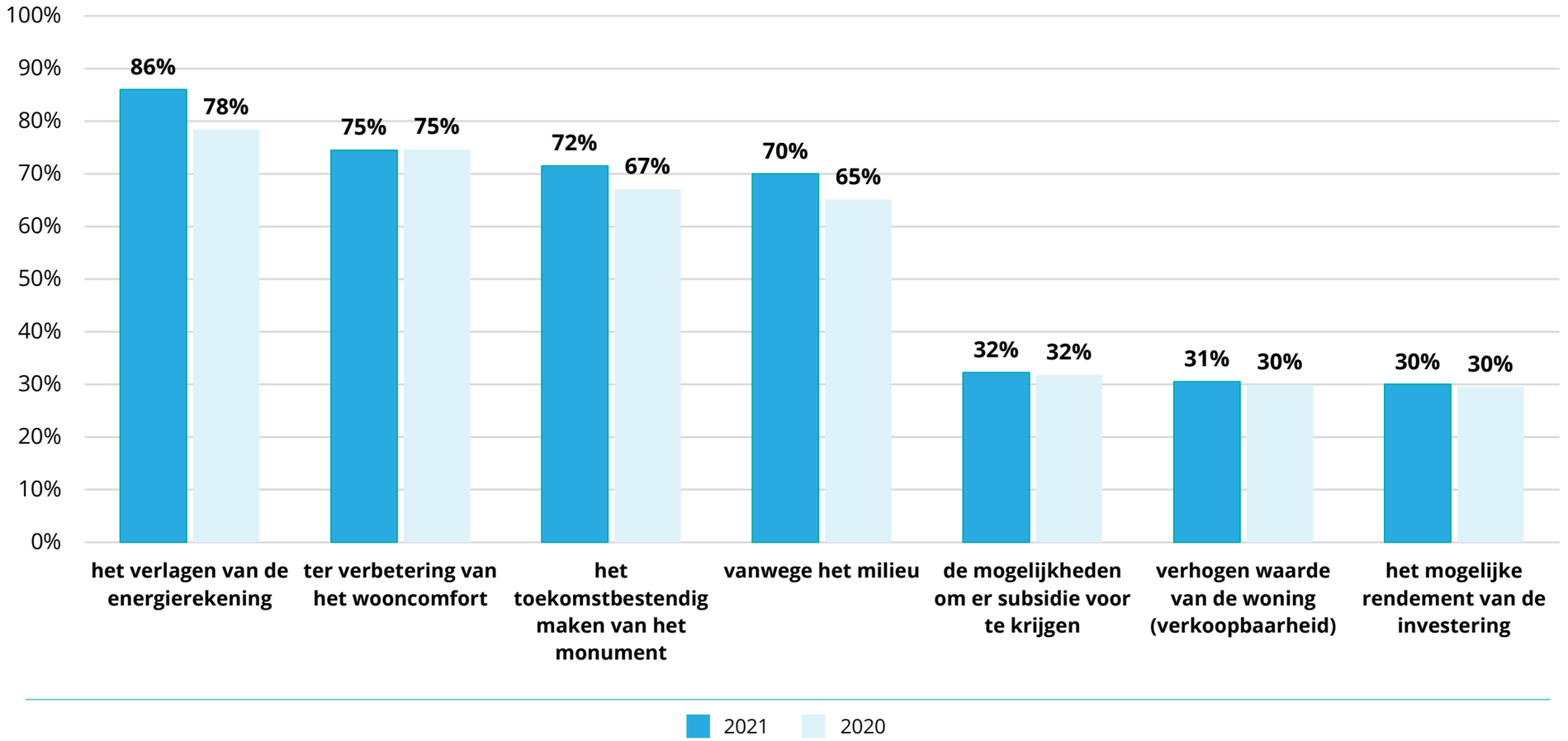

- Ook over de toekomstige plannen op het gebied van verduurzaming is gevraagd wat de belangrijkste redenen hiervoor zijn. Dit zijn veelal dezelfde redenen als waarom men al verduurzamingsmaatregelen heeft doorgevoerd.
- De belangrijkste redenen om in de toekomst duurzaamheidsmaatregelen aan te laten brengen zijn net als in 2020 het verlagen van energiekosten (86%), het verbeteren van wooncomfort (75%), het toekomstbestendig maken van het monument (72%) en vanwege het milieu (70%).

Wat voor kosten verwacht u te maken voor het aanbrengen van deze duurzaamheidsmaatregel(en)?

basis: monumenteigenaren die in de toekomst duurzaamheidsmaatregelen laten aanbrengen n=400

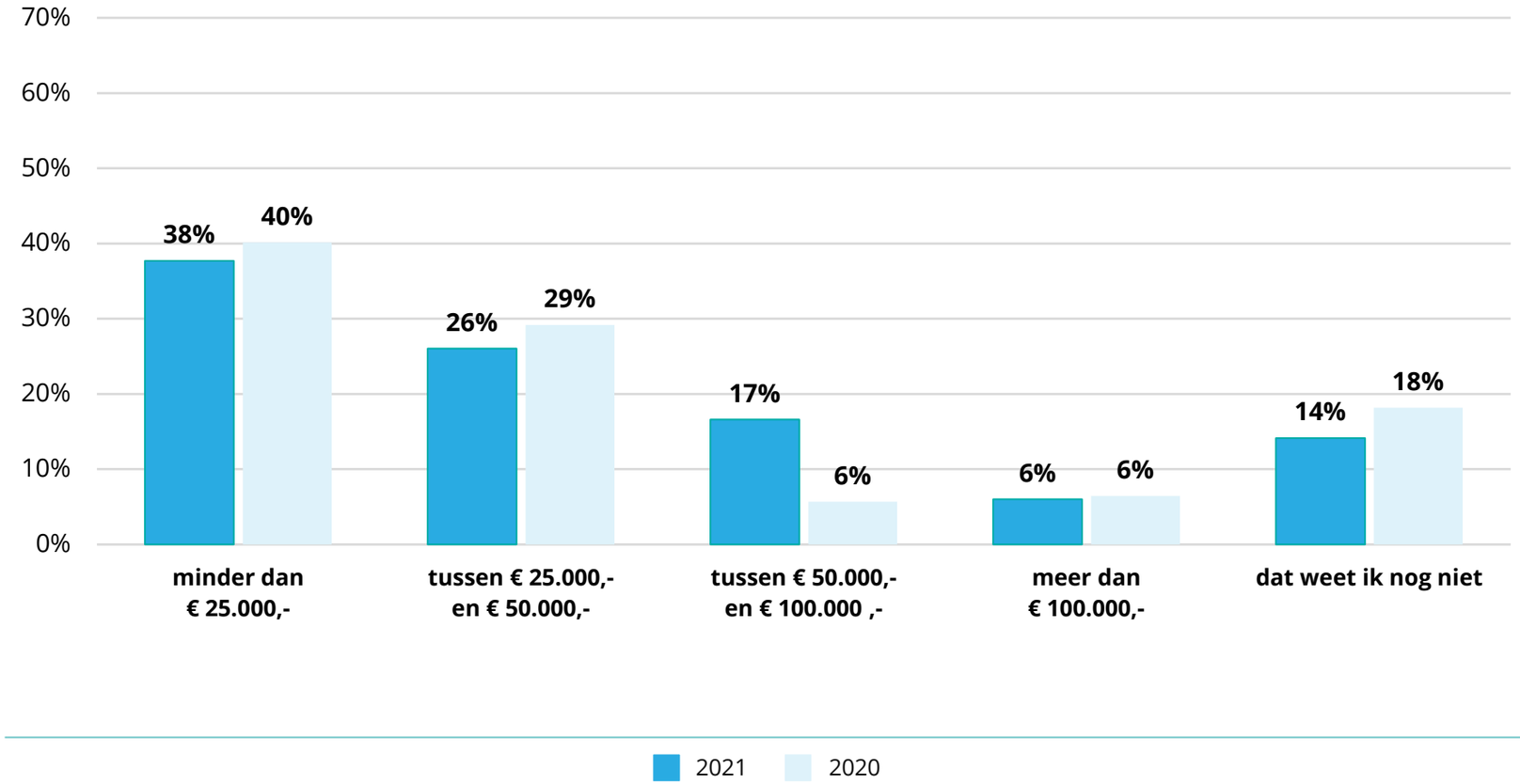

- 38% verwacht dat de investering minder dan € 25.000,- zal zijn (dit was 40%).
- De groep die verwacht dat het tussen de € 50.000,- en € 100.000,- zal zijn (17%), is het sterkst gestegen (was 6%).

Hoe gaat u deze duurzaamheidsmaatregel(en) financieren?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: monumenteigenaren die in de toekomst duurzaamheidsmaatregelen laten aanbrengen n=400

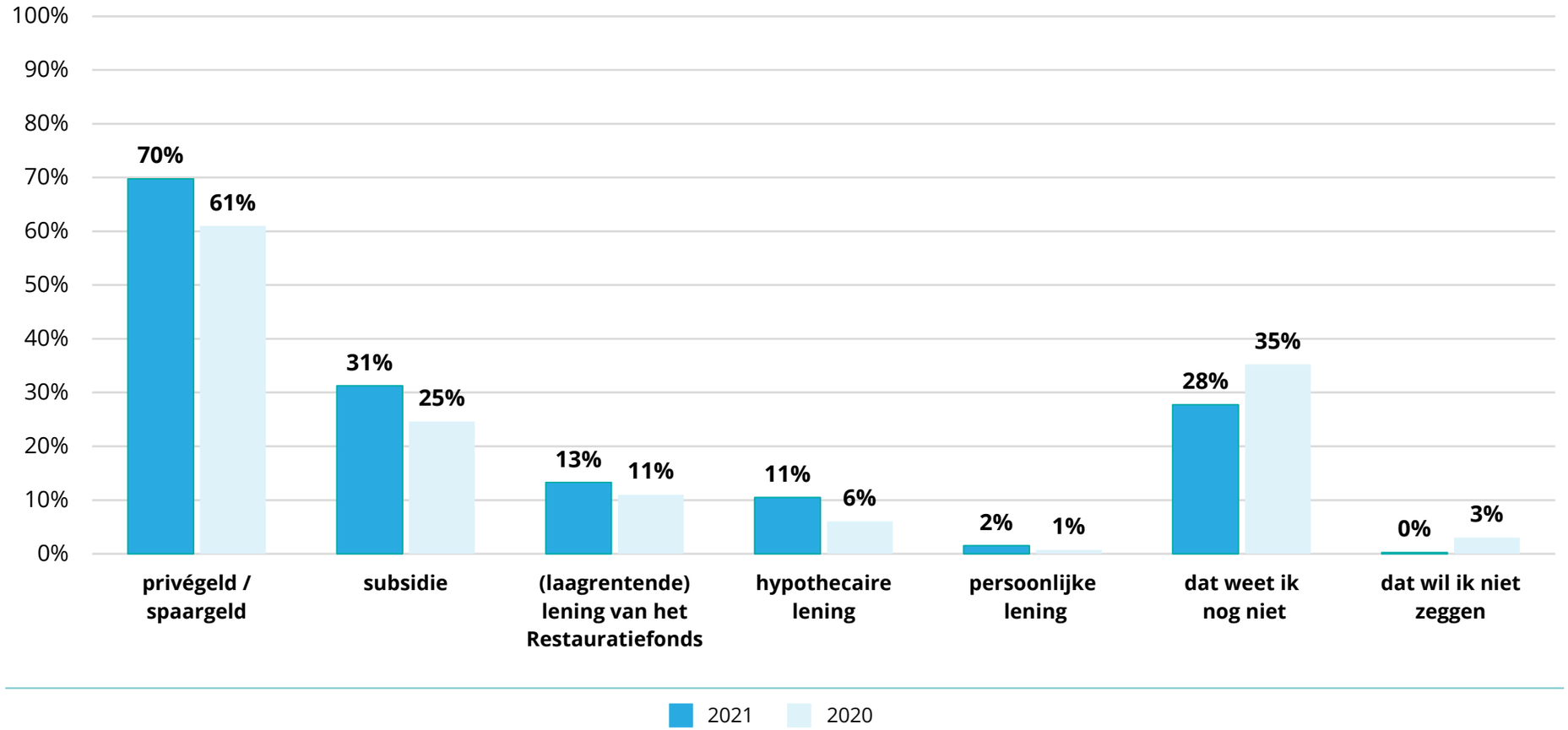

- Bij toekomstige maatregelen heeft het wederom de voorkeur om dit te financieren met privégeld en / of spaargeld (70%, was 61%).
- Het aantal monumenteigenaren dat nog niet weet hoe ze de maatregelen gaan financieren, is gedaald van 35% naar 28%.

Hieronder staan twee stellingen over de gevolgen van stijgende energietarieven. Kunt u aangeven in welke mate u het hiermee eens bent?

vijfpuntenschaal, basis: n=357 (stellingen zijn gedurende het onderzoek in 2021 toegevoegd, vandaar geen n=500)

Stijgende energietarieven zorgen ervoor dat ik investeringen in duurzaamheidsmaatregelen aan mijn monument eerder dan gepland ga uitvoeren.

Stijgende energietarieven maken investeringen in energiebesparende maatregelen sneller lonend, waardoor ik meer ga investeren.

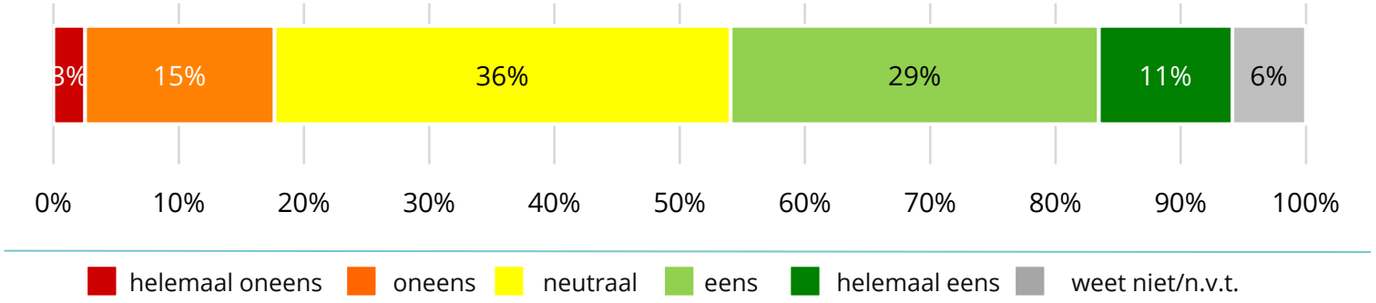

- 45% van de monumenteigenaren denkt investeringen in duurzaamheidsmaatregelen door de stijgende energietarieven eerder dan gepland te gaan uitvoeren.
- Van de monumenteigenaren is 40% van mening dat door de stijgende energietarieven investeringen in energiebesparende maatregelen sneller lonend is.

Wat vindt u van de beschikbare informatie over de verduurzaming van monumenten?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

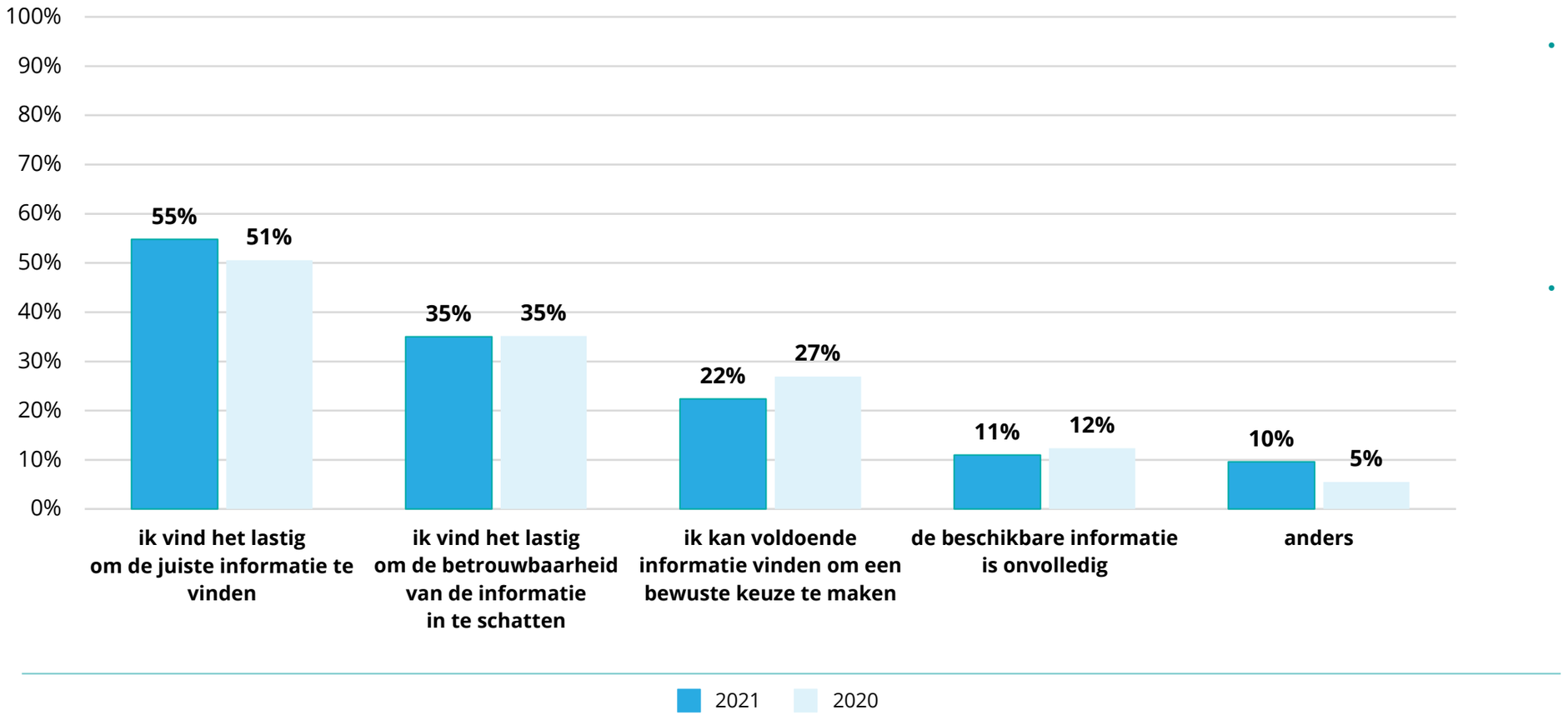

- De behoefte aan informatie over het verduurzamen van monumenten lijkt iets toe te nemen. Wederom is het merendeel (55%) van de monumenteigenaren van mening dat het lastig is om de juiste informatie te vinden (was 51%).
- Zoals bij de vorige meting is 35% van de monumentbezitters van mening dat het lastig is om de betrouwbaarheid van de informatie in te schatten.

In hoeverre bent u het eens met onderstaande stellingen?

vijfpuntenschaal, basis: alle respondenten n=500

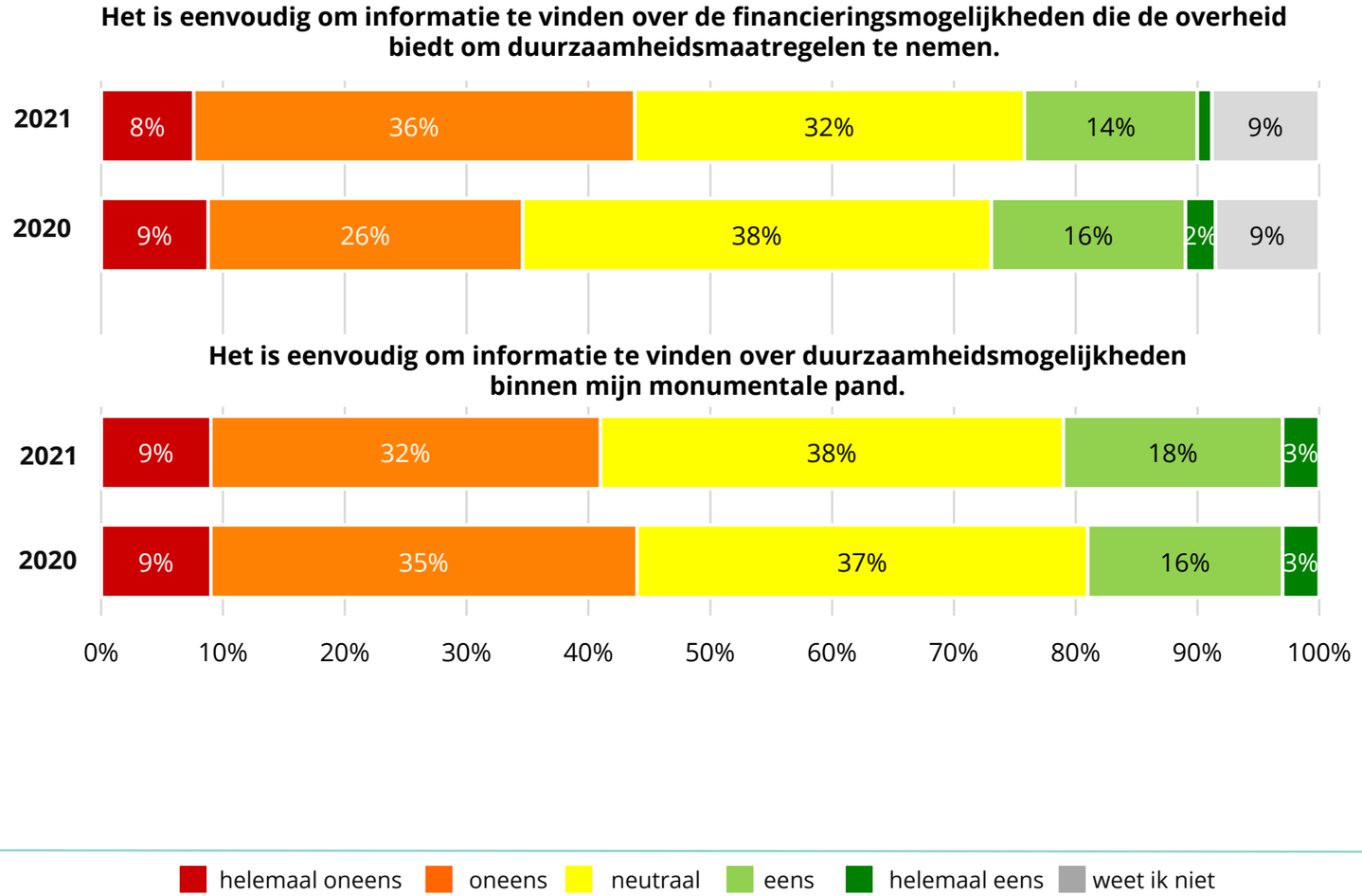

- Over de informatievoorziening betreft de financieringsmogelijkheden die de overheid biedt, is slechts 15% (zeer) tevreden (was 18%).
- Hiernaast lijken monumenteigenaren ook moeite te hebben om informatie te vinden over duurzaamheidsmogelijkheden binnen het monumentale pand. Er is slechts een beperkte groep (21%) van mening dat het eenvoudig is om hierover informatie te vinden (was 19%).

In hoeverre bent u het eens met onderstaande stelling?

vijfpuntenschaal, basis: alle respondenten n=500

Er zijn voldoende financieringsmogelijkheden voor het nemen van duurzaamheidsmaatregelen.

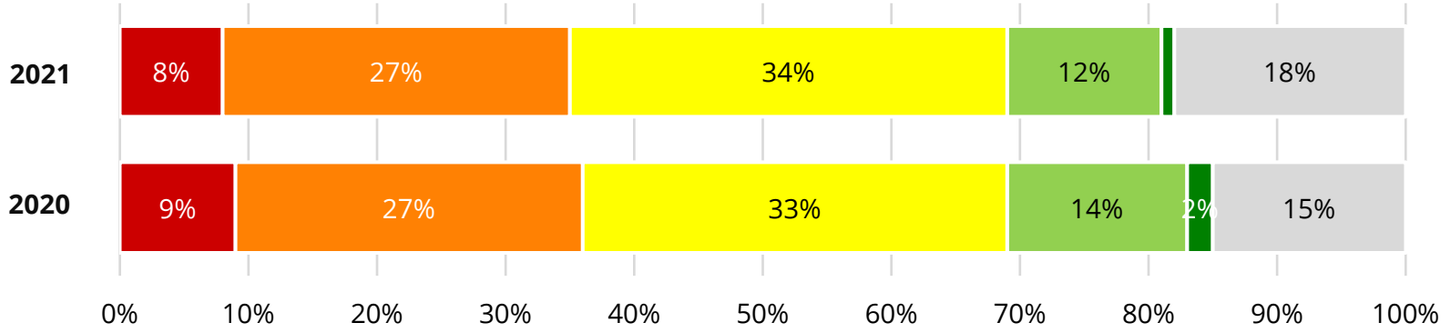

- Over de daadwerkelijke financieringsmogelijkheden is slechts een klein deel van de monumentbezitters tevreden (13%, was 16%).

Bent u bekend met de volgende subsidies en leningsfaciliteiten?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

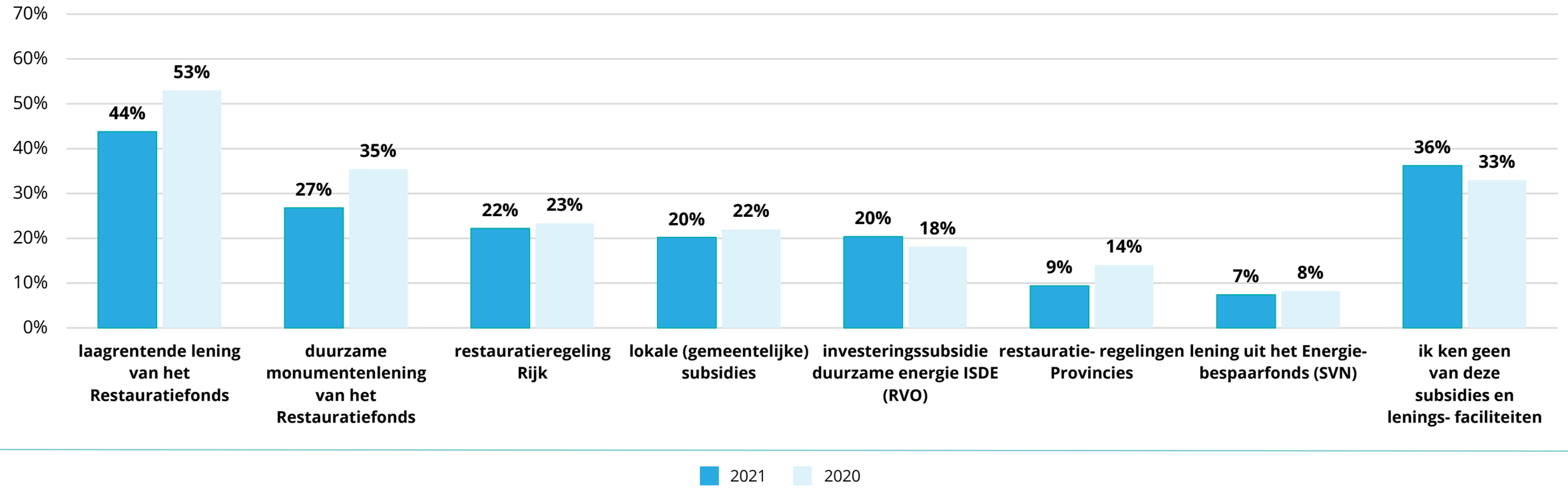

- De laagrentende lening en de duurzame monumentenlening van het Restauratiefonds zijn net als bij de vorige meting het bekendst wat betreft de subsidies en leningsfaciliteiten.
- Van bijna alle voorgelegde subsidies en leningsfaciliteiten is de bekendheid iets lager geworden.

Bent u globaal bekend met de inhoud van de volgende website(s)?

meerdere antwoorden mogelijk, basis: alle respondenten n=500

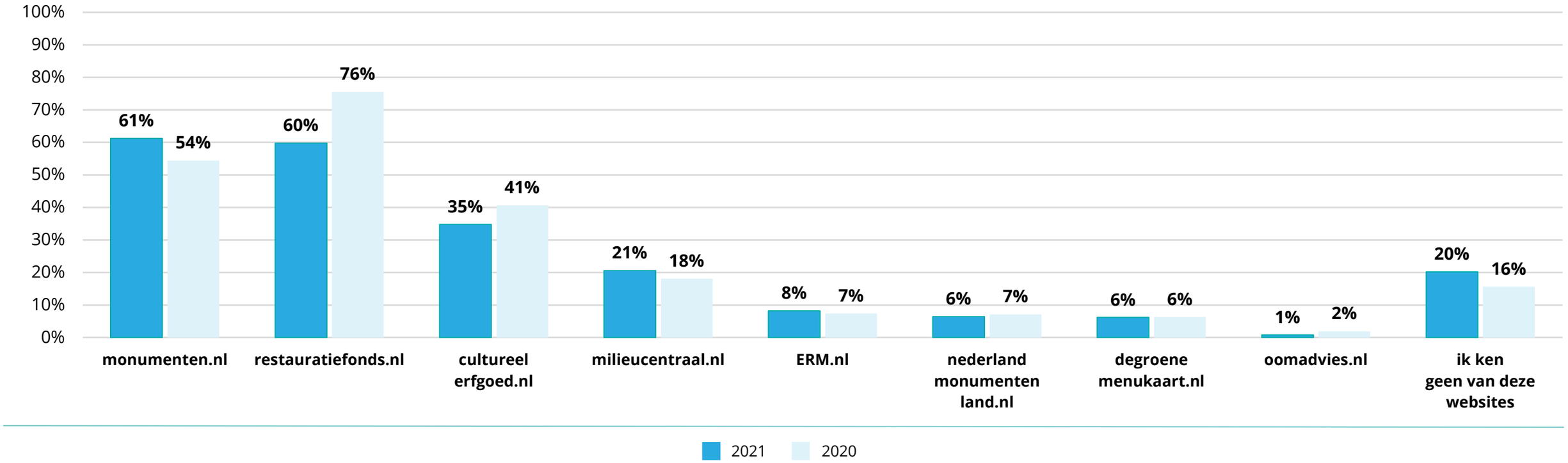

- De bekendheid van monumenten.nl is gestegen van 54% naar 61%.
- De bekendheid van restauratiefonds.nl is gedaald van 76% naar 60%.
- Ook de bekendheid van cultureelerfgoed.nl is gedaald van 41% naar 35%.
- De andere genoemde informatiebronnen zijn relatief onbekend bij de monumenteigenaren.

4.

Achtergrondkenmerken

Achtergrondkenmerken (I)

In welke provincie staat uw monumentale pand?	n	%
Friesland	14	3%
Groningen	21	4%
Overijssel	22	4%
Drenthe	86	17%
Gelderland	150	30%
Noord-Holland	50	10%
Zuid-Holland	47	9%
Flevoland	1	0%
Utrecht	31	6%
Noord-Brabant	38	8%
Limburg	30	6%
Zeeland	10	2%
totaal	**500**	**100%**

Wat is het bouwjaar van uw monument?	n	%
t/m 1799	185	37%
1800-1899	168	34%
1900-1999	147	29%
totaal	**500**	**100%**

Wat voor type monument bezit u?	n	%
woonhuis	265	53%
boerderij	153	31%
kerkgebouw of klooster	17	3%
kasteel, buitenplaats of landhuis	24	5%
molen of gemaal	5	1%
anders	36	7%
totaal	**500**	**100%**

Wat voor een soort monument betreft het?	n	%
rijksmonument	398	80%
gemeentelijk monument	65	13%
provinciaal monument	28	6%
beeldbepalend pand in een beschermd stads- en dorpsgezicht	5	1%
anders	4	1%
totaal	**500**	**100%**

Hoe lang bent u al eigenaar van uw monument	n	%
korter dan een jaar	43	9%
1-5 jaar	104	21%
6-10 jaar	58	12%
11-15 jaar	55	11%
langer dan 15 jaar	240	48%
totaal	**500**	**100%**

Woont u zelf in het monument?	n	%
ja	451	90%
nee	49	10%
totaal	**500**	**100%**

Met hoeveel personen woont u in het monument	n	%
1	43	10%
2	228	51%
3	65	14%
4	62	14%
5	30	7%
meer dan 5	23	5%
totaal	**451**	**100%**

Achtergrondkenmerken (II)

Hoeveel vierkante meters woonoppervlak heeft uw monument?	n	%
0-99 m^2	26	5%
100-199 m^2	97	19%
200-299 m^2	108	22%
300-399 m^2	68	14%
400-499 m^2	42	8%
500-599 m^2	13	3%
600-699 m^2	6	1%
700-799 m^2	8	2%
800-899 m^2	5	1%
900 m^2 of meer	15	3%
weet ik niet	112	22%
totaal	**500**	**100%**

Wat was (naar schatting) uw gasverbruik in het afgelopen kalenderjaar?	n	%
0-999 m^3	63	13%
1000-1999 m^3	57	11%
2000-2999 m^3	83	17%
3000-3999 m^3	80	16%
4000-4999 m^3	26	5%
5000 m^3 of meer	58	12%
weet ik niet	133	27%
totaal	**500**	**100%**

Wat was uw energieverbruik in het afgelopen kalenderjaar?	n	%
0-1999 kWh	58	12%
2000-2999 kWh	42	8%
3000-3999 kWh	54	11%
4000-4999 kWh	59	12%
5000 kWh of meer	126	25%
weet ik niet	161	32%
totaal	**500**	**100%**

Is het monument in de afgelopen vijf jaar gerestaureerd of heeft er groot onderhoud plaatsgevonden?	n	%
ja	209	42%
nee	288	58%
weet ik niet	3	1%
totaal	**500**	**100%**

Verwacht u dat het monument in de komende vijf jaar gerestaureerd wordt of dat er groot onderhoud gaat plaatsvinden?	n	%
ja	229	46%
nee	252	50%
ik heb geen inzicht in de onderhoudsbehoefte	19	4%
totaal	**500**	**100%**

Achtergrondkenmerken (III)

Wat is uw leeftijd?	n	%
18-29 jaar	2	0%
30-39 jaar	26	5%
40-49 jaar	55	11%
50-59 jaar	129	26%
60-69 jaar	147	29%
70-79 jaar	114	23%
80 jaar en ouder	27	5%
totaal	**500**	**100%**

Bent u klant/lid van één of meerdere van de volgende organisaties?	n	%
Nationaal Restauratiefonds	133	27%
Monumentenwacht	194	39%
Federatie Instandhouding Monumenten	8	2%
ik ben geen klant / lid van deze organisaties	236	47%

RiGHT

MARKTONDERZOEK

Al 30 jaar een betrouwbaar en professioneel antwoord
op alle onderzoeksvragen.

Right Marktonderzoek en Advies B.V.
Emmawijk 55
8011CN Zwolle
T: 038-4212185
E: info@rightmarktonderzoek.nl

www.rightmarktonderzoek.nl